

ΑΝΑΦΟΡΑ (REPORT)

Για την ερευνητική εργασία

«ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥΣ»

Υπεύθυνος καθηγητής: Αλμπανούδης Παύλος (ΠΕ02)

Αριθμός μαθητών: 14

Προγραμματισμός – Χρονοδιάγραμμα

Η ερευνητική εργασία άρχισε στις 25-1-12 και ολοκληρώθηκε στις 17-5-12. Πραγματοποιήθηκε σε 43 διδακτικές ώρες. Στις ώρες αυτές συμπεριλαμβάνονται και οι ποικίλες δράσης του τμήματος, επισκέψεις, προβολές κλπ.

Λαογραφία και λαϊκός πολιτισμός

Κατά τη διάρκεια των πρώτων ωρών προσδιορίστηκε το περιεχόμενο των όρων **λαϊκός πολιτισμός** και **λαογραφία** – η επιστήμη που μελετά τον λαϊκό πολιτισμό - και διερευνήθηκε το πλάτος τους. Επισημάνθηκε η καίρια διαφορά ανάμεσα στον λαϊκό πολιτισμό και τον σύγχρονο βιομηχανικό/ μεταβιομηχανικό και συνδέθηκε με τις παραδοσιακές αγροτοποιομενικές τοπικές κοινωνίες. Τονίστηκε η ιστορικότητα του θέματος και η σημαντική του σχέση με τον προσδιορισμό της πολιτιστικής και εθνικής ταυτότητας. Για να γίνει διαχειρίσιμο το πλούσιο περιεχόμενό τους οδηγηθήκαμε σε κεφαλαιοποιήσεις και διαιρέσεις:

A. ΥΛΙΚΟΣ-ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

B. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

[Αναλυτικά:

A. ΥΛΙΚΟΣ-ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ – ΠΡΟΪΟΝΤΑ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

α. Αγροτική – γεωργική παραγωγή:

- i) εποχιακή (γεωργικές καλλιέργειες)
- ii) μόνιμη (δενδροκομία, αμπελουργία)

Προϊόντα: Δημητριακά – κηπευτικά – φρούτα
Ζωοτροφές

Πρώτες ύλες
Συναφή επαγγέλματα

β. Κτηνοτροφία - πτηνοτροφία

Προϊόντα
Συναφή επαγγέλματα

γ. Αλιεία

δ. Μελισσοκομία

2. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ – ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ – ΠΡΟΪΟΝΤΑ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

α. Πρώτες ύλες

από αγροτογεωργική παραγωγή
από κτηνοτροφική παραγωγή
από αλιευτική παραγωγή (μέθοδοι συντήρησης)

β. Σκεύη – εργαλεία

Συναφή επαγγέλματα

γ. Ύφασμα (ύφανση – πλέξη)

Συναφή επαγγέλματα

3. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

B. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

α. Παραμύθια

β. Ευτράπελες διηγήσεις

γ. Θρύλοι

- δ. Παραδόσεις**
- ε. Προλήψεις – δεισιδαιμονίες**
- στ. Παροιμίες**

2. ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

- α. Αφηγηματικά – παραλογές**
- β. Του γάμου**
- γ. Της εργασίας**
- δ. Της αγάπης**
- ε. Θρησκευτικά – λατρευτικά**
- στ. Ιστορικά**
- ζ. Ηθικοδιδασκικά**
- η. Μοιρολόγια**
- θ. Του Χάρου και του Κάτω κόσμου**
- ι. Σκωπτικά – περιγελαστικά – ευτράπελα**

3. ΧΟΡΟΙ – ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

4. ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Σε όλα τα επιμέρους κεφάλαια του πνευματικού λαϊκού πολιτισμού έγινε συστηματική σύνδεση με την τοπικότητα, τη γεωγραφική διαφορετικότητα και κυρίως τη γλωσσική ποικιλότητα, που ήταν και βασικό στοιχεία του θέματος του παρόντος πρότζεκτ.

Γ. ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ – ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

Η λαϊκή διακόσμηση και η υψηλή αισθητική που αναπτύχθηκε στη διάρκεια των περασμένων αιώνων αποτέλεσε ξεχωριστό (ή ενδιάμεσο) κεφάλαιο γιατί έχει στοιχεία και υλικοτεχνικού και πνευματικού πολιτισμού.]

Δημιουργία ομάδων

- α. Λόγω της ολιγομέλειας πολλά παιδιά συμμετείχαν σε δύο ή περισσότερες ομάδες.**
- β. Οι ομάδες που δημιουργήθηκαν δεν ήταν δυνατόν να καλύψουν όλη την ευρύτητα του θέματος.**

γ. Για τα επιμέρους κεφάλαια που δεν σχηματίστηκαν ομάδες οι μαθητές ενημερώθηκαν για το περιεχόμενό τους και την επιστημονική ή διαλεκτική ορολογία τους από τον υπεύθυνο καθηγητή του πρότζεκτ.

Δημιουργήθηκαν οι παρακάτω ομάδες (με σειρά δημιουργίας):

- 1) Ήθη και έθιμα (Αμανατίδου Μελίνα - Γιαννακάκης Μιχάλης – Ζίντρο Φρόσω)
- 2) Επαγγέλματα (Λίτσι Ανέστης – Τσιφουτίδου Μαρία)
- 3) Τραγούδια (Καράμαλη Μαρίνα)
- 4) Αισθητική – διακόσμηση (Μκρατσιάν Τάνια – Οβσεπιάν Ντιάνα – Χιώτη Βίβιαν)
- 5) Λαϊκές αφηγήσεις και παροιμίες (Αβραμίδης Αντώνης – Ίδας Γιάννης – Σδρόλλας Στράτος)
- 6) Έθιμα του βορειοελλαδικού χώρου (Μιμηγιάννη Πολίνα)
- 7) Χοροί (Καράμαλη Μαρίνα – Τσιφουτίδου Μαρία)
- 8) Μουσικά όργανα (Αμανατίδου Μελίνα – Γιαννακάκης Μιχάλης – Ζίντρο Φρόσω – Μιμηγιάννη Πολίνα – Τσιφουτίδου Μαρία)
- 9) Γραμματεία – ημερολόγιο (Τσιφουτίδου Μαρία)

Έρευνα – συγκέντρωση υλικού

Οι ομάδες συγκέντρωσαν το υλικό τους:

- α. από γραπτές πηγές (βιβλιοθήκες, ειδικά βιβλία από τον υπεύθυνο καθηγητή)
- β. από επισκέψεις στα λαογραφικά μουσεία της πόλης
- γ. από προβολές ντιβιντί

Επισκέψεις – προβολές

Οργανωμένες επισκέψεις για να κατευθυνθεί η έρευνα των μαθητών έγιναν:

Α. Στη Φιλοσοφική Σχολή του ΑΠΘ και συγκεκριμένα στο Λαογραφικό Σπουδαστήριο, όπου οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με βιβλία που ενδιέφεραν το θέμα τους, και στο Λαογραφικό Μουσείο στο υπόγειο της Σχολής, όπου το ειδικευμένο προσωπικό του Μουσείου ξενάγησε τους μαθητές. Εδώ για πρώτη φορά οι μαθητές ήρθαν σε άμεση επαφή με τον λαϊκό πολιτισμό.

Β. Στο Λαογραφικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.

Γ. Στη Δημοτική Βιβλιοθήκη του Δήμου μας.

Επίσης προβλήθηκε DVD με θέμα τα «Αναστενάρια».

Τελική παρουσίαση

Η έρευνα και η προσήλωση των παιδιών στο θέμα τους απέφερε τελικά ένα πολύ πλούσιο υλικό που παρουσιάστηκε πρώτα στη τάξη (25/4) και στη συνέχεια στο κοινό του Σχολείου (16/5). Παρά τις φιλοτιμες προσπάθειες των μαθητών, λόγω έλλειψης μέσων κατά την παρουσίαση υπήρξαν δυσκολίες κυρίως επικοινωνιακού χαρακτήρα. Αποδείχτηκε επίσης στην πράξη ότι το πρώτο μέρος, που αφορούσε τον υλικοτεχνικό τομέα του λαϊκού πολιτισμού, χωρίς βέβαια να στερείται του σχετικού ενδιαφέροντος, επιβάρυνε χρονικά και τη μεθόδευση των μαθημάτων αλλά και την όλη τελική παρουσίαση.

Ως συνολική αποτίμηση μπορούμε να αναφέρουμε ότι το – γλωσσικό ουσιαστικά – πρότζεκτ παρήγαγε σημαντικές - όχι μόνο γλωσσικές – γνώσεις στους συμμετέχοντες μαθητές και όπως τονίστηκε από τον υπεύθυνο καθηγητή το κάθε επιμέρους θέμα θα μπορούσε μελλοντικά να αποτελέσει και θέμα μεταπτυχιακών σπουδών.